

به نام خدا

پنجمین کنفرانس بین المللی مدیریت

کاربردهای نظریه بازی در مدیریت

حامد قدوسی

www.Ghoddusi.com

ورقی فرض کن یک روی در تو یک روی در یار

آن روی که سوی تو بود خواندی،

آن روی که سوی یار است هم ببايد خواندن

برنامه صحبت

- ۱) نظریه بازی ها راجع به چیزی صحبت می کند؟ شهود اولیه
- ۲) عناصر و مفاهیم پایه بازی : تعریف رسمی تر
- ۳) چرا استفاده از نظریه بازی در مدیریت مفید است؟
- ۴) کاربردهای نظریه بازی در استراتژی، فاینانس و طراحی مکانیسم ها
- ۵) نقدها و ضعف های نظریه بازی
- ۶) جمع بندی

سوآلی برای شروع بحث

چرا شرکتی ممکن است علاقه مند باشد تا عامدانه اطلاعات خود را در اختیار رقبا قرار دهد یا رفتار خود را قابل مشاهده کند؟

آیا یادگیری مفاهیم نظریه بازی برای حوزه مدیریت و کسب و کار مفید است؟

• بلی و خیر!

۱) نظریه بازی ها یک تکنیک جدید برای اضافه کردن به تکنیک های موجود در جعبه ابزار مدیران نیست!

۲) نظریه بازی متافوری برای تقویت شهود و روی کردی برای مدل سازی دقیق تر برخی پدیده های "تکرار شونده" است.

۳) تفاوت سطح انتزاع نظریه بازی ها و ابزارهای مدیریتی

موقعیت استراتژیک / موقعیت غیراستراتژیک

- موقعیت استراتژیک: بهینه سازی رفتار بر اساس در نظر گرفتن رفتار حریف
- موقعیت غیراستراتژیک: بهینه سازی منفرد
- مثال برای هر یک در مدیریت: مدیریت منابع انسانی

نظریه بازی

- تحلیل رفتار عامل های “عقلانی” تحت تعامل با سایر عامل های “عقلانی”
- فقدان کنترل روی خروجی بازی توسط یک عامل منفرد
- تعارض (بازی رقابتی) / هم سویی منافع (بازی هماهنگی)

بازی گروهی: "مسابقه زیبایی" کینز

- هر کسی شماره ای بین ۰ تا ۲۰ (شامل ۰ و ۲۰) را انتخاب می کند.
- تمام شماره ها جمع بندی شده و میانگین آن محاسبه می شود.
- برنده بازی کسی است که 60% میانگین را روی کاغذ خود نوشته باشد.

از این بازی چه می توان آموخت؟

- بهینه سازی انفرادی راه گشا نیست.

- تاثیر عامل های غیر عقلانی / با عقلانیت محدود

- مساله دانش عام عقلانیت (Common Knowledge of Rationality)

تعریف فرمال: عناصر اصلی یک بازی

- بازی گران (Players)

- اقدامات (Actions) و استراتژی ها (Strategies)

- قواعد بازی

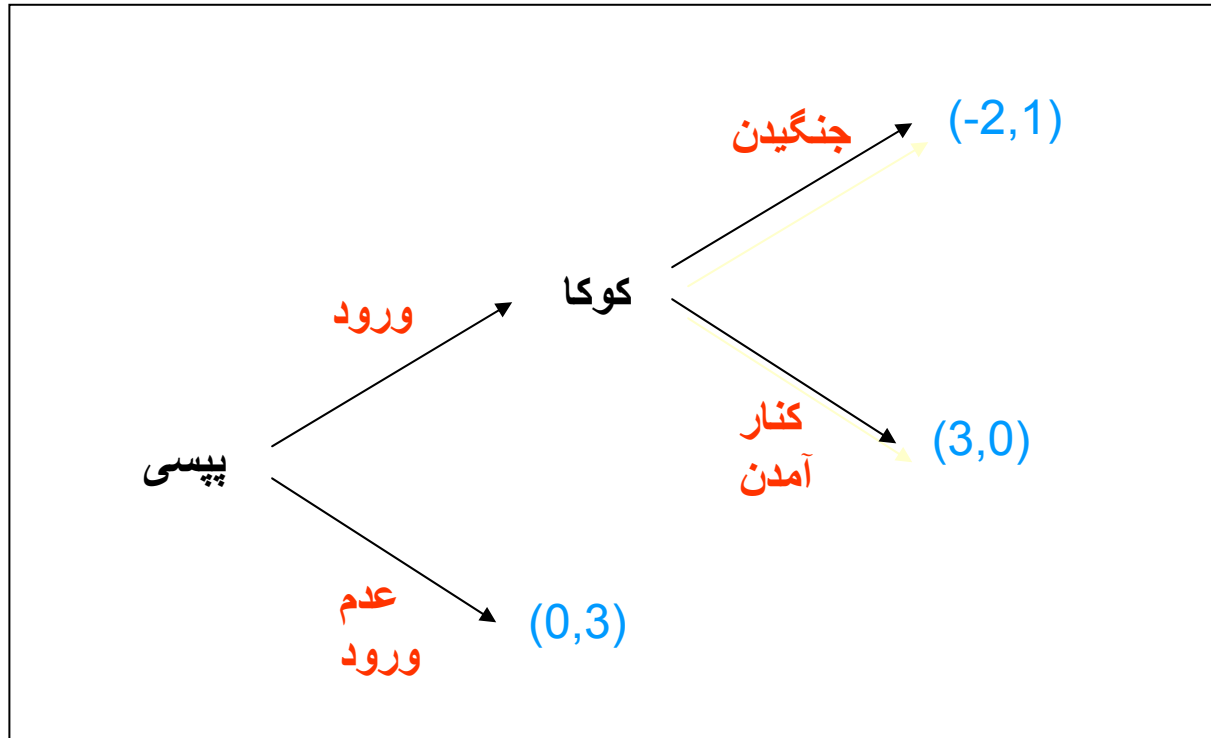
- توالی بازی (Sequence)

- دسترسی به اطلاعات (Information Structure)

- پیامدهای بازی (Outcomes)

- مطلوبیت پیامدها (Pay-Offs)

نمایش بازی: درخت بازی (Game Tree)

بازیگران
استراتژی ها
نتایج بازی

بازی ها در دنیای کسب و کار

- تامین کننده و شرکت تولیدی
- تحقیق و توسعه بین شرکت ها
- بازاریابی و جنگ قیمت
- بانک / وام گیرنده
- شرکت ها و سرمایه گذاران بازار سهام
- بین سهام داران (قدیم / جدید)

تبادل در بازی

• موقعیتی که بازی گران تمایلی به انحراف از آن ندارند.

• مشاهده تبادل در دنیای بیرون

• تبادل نش (Nash)

• مثال: بازی زندانی

بازی زندانی (Prisoner's Dilemma)

	عدم اعتراف	اعتراف
عدم اعتراف	-4	-۱۰
اعتراف	-۲	-۵

۲

۴

۵

۱۰

- چه می شود اگر یک طرف بداند که استراتژی نفر دیگر چه بوده است؟
- چه می شود اگر طرفین پیش از شروع بازی به هم قول بدهند؟

بازی زندانی در دنیای واقع

• رای دادن سهام داران

• مسابقه تسلیحاتی

• دوچرخه سواری

• تبلیغات

• ...

تئوری اقتصاددان منفعل

- اقتصاددان/متخصص نظریه بازی در مقابل متخصص تصمیم گیری

- روی کرد اقتصاددان منفعل به مساله سیاست گذاری

عقلانیت بازی گران؟

“The difference between
genius and stupidity
is that genius has its limits.”

- Albert Einstein

انحراف از بحث: بازی های رفتاری

- تاکسی در روز گرم

- بازی اولتیماتوم (دیکتاتور)

- تاثیر فرهنگ؟

- کاربردهای مدیریتی: منافع ناشی از شراکت

نظریه بازی و مدیریت

کاربرد لایه اول: نمونه ای از فرم های عمومی (Archetype)

کاربردهای مدیریت	بازی
پایداری تبانی ها و ائتلاف ها	بازی تکرار شونده
توافق های بازاریابی	بازی چانه زنی
خرید شرکت ها، انحصار منابع طبیعی	جنگ فرسایش
ممانعت از ورود رقبای جدید	تهدید معتبر

نظریه بازی و تحقیقات مدیریتی

- مدل تئوریک در مقابل تحقیقات تجربی (Empirical)
- کم بود (فقدان) مدل های فرمال در تحقیقات مدیریتی
- تحلیل ایستای مقایسه ای
- توضیح مکانیسم های حاکم بر مشاهدات
- ارائه یک مدل عمومی (Generic) برای موقعیت های کامل متفاوت

زمینه های استفاده نظریه بازی در مدیریت

- استراتژی و سازمان صنعتی (Industrial Organization)

- مالیه بنگاه (Corporate Finance)

- طراحی مکانیسم و حراج ها (Mechanism and Auction Design)

نظریه بازی و تئوری استراتژی

- مدل های رقابت
- بازی های تحقیق و توسعه و اکسترنالیتی شبکه
- اطلاعات نامتقارن و علامت دهی
- مدل های اعتبار (Reputation)
- بازی های اختیار حقیقی (Real Option Games)
- تبانی

مثال: بازی فروش دلار (Shubik, 1971)

- حراج یک اسکناس ۱۰۰۰ تومانی

- اعطا به بالاترین قیمت

- پیش نهادهای تعهدآور برای بازنده ها (پیامد در دنیای بیرون؟)

برای این ۱۰۰۰۰ تومانی چه قدر حاضرید بپردازید؟

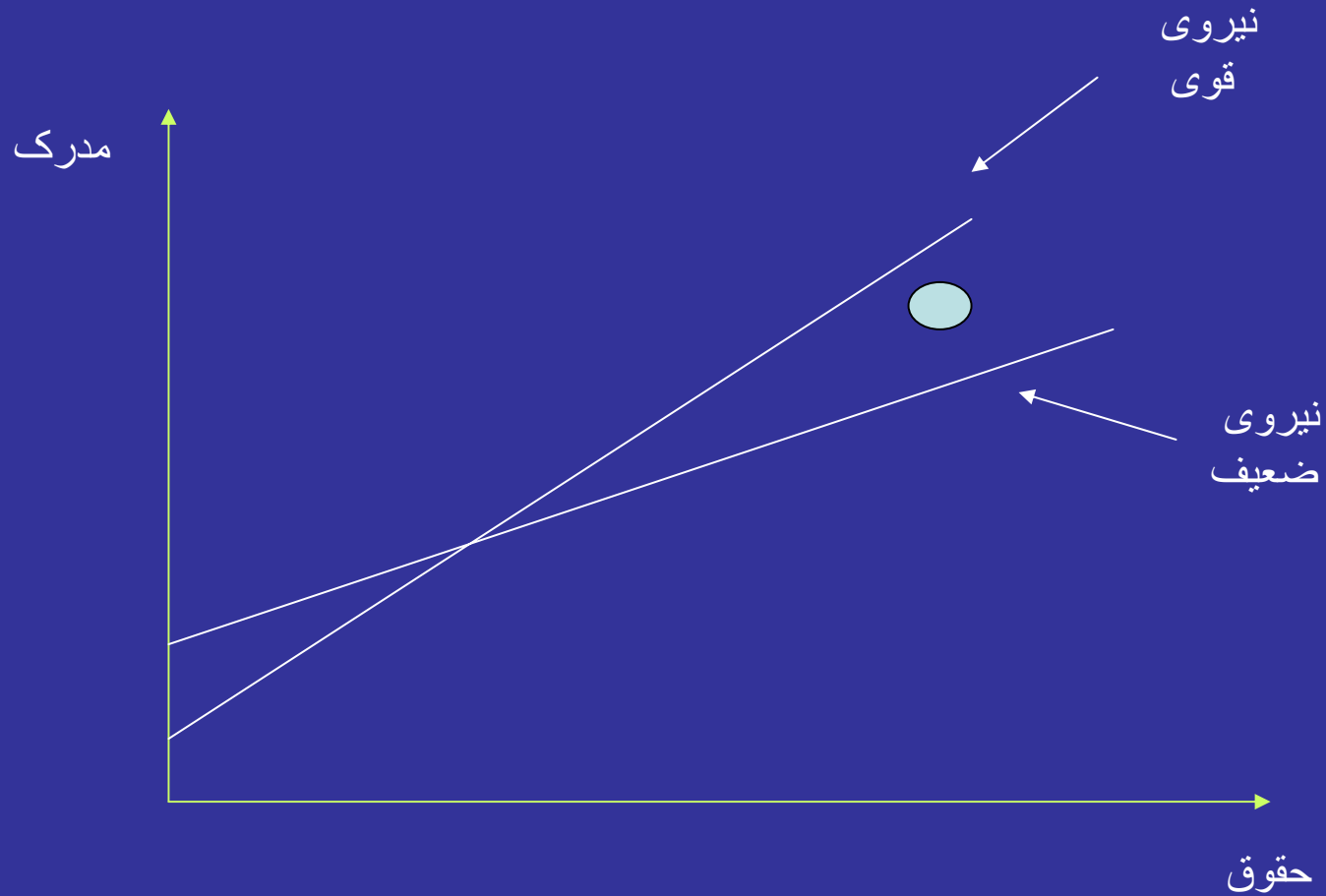
بازی علامت دهی (Signaling) در بازار کار

- دو نوع فرد در بازار کار : ضعیف و قوی

- عدم تاثیر آموزش بر بهره وری فرد

- مدرک به عنوان عامل علامت دهی

بازی علامت دهی (Signaling) در بازار کار

بازی علامت دهی (Signaling) در بازار کار

- تعادل جداکننده (Separating) / تعادل مخلوط کننده (Pooling)

- هزینه تفکیک (سوزاندن پول)

بازی علامت دهی در زنجیره تامین

- علامت دهی غیر معتبر توسط تولید کننده

- قراردادی برای ایجاد تعهد: مثلاً پیش پرداخت بالا

- قرارداد بهتر: تعهد حداقل خرید

علامت دهی در فاینانس

- معمای سود سهام (Dividend Puzzle)

- قرض / عرضه سهام جدید

- عرضه اولیه سهام (IPO)

طراحی قراردادها یا مکانیسم ها

- طراحی بازی به شکلی که نتایج مورد نظر به بار آید.

- مساله شناسایی "نوع" بازی گران

- اصل آشکارسازی

طراحی قراردادها یا مکانیسم ها

- طراحی مناقصه ها / حراج ها

- زنجیره عرضه

- بازار اعضاء بدن

- بازار ازدواج

- ...

نظریه بازی در عمل: حراج مخابراتی

• حراج های ناموفق برای فروش فضای فرکانسی

• طراحی مجدد سیستم حراج: ۴۰ میلیارد دلار درآمد (۱۹۹۴-۲۰۰۱)

• حراج:

- در بسته / در باز
- قیمت اول / قیمت دوم
- صعودی / نزولی
- تک تک / متصل به هم
- موازی / سریال
- دارای هزینه ریخته / بدون هزینه ریخته
- کف قیمت پیشنهادی
- حراج نایبندی

• تبانی در جریان حراج

• تشویق به ورود

• ...

نقدها و ضعف های نظریه بازی

- تعادل های چندگانه و کم بود دانش درباره گزینش تعادل
- ضعف تفسیر دنیای بیرون برای برخی مفاهیم تعادل
- فرض عقلانیت قوی، پاسخ: روش های مختلف دست یابی به تعادل
- پیچیدگی و زبان فنی
- برخی مفاهیم راه حل غیر قابل ارزیابی تجربی

جمع بندی

- نظریه بازی برای تحلیل رفتار استراتژیک
- مدل های نظری / طراحی های کاربردی
- در جست و جوی تعادل های ممکن
- کاربرد در استراتژی، فاینانس و طراحی مکانیسم ها
- نقدها

بازی چرخ بشکندش بیضه در کلاه

زیرا که عرض شعبده با اهل راز کرد

حافظ